

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет аграрної економіки і менеджменту**

*Кафедра обліку та
економіко-правового
забезпечення АПБ*

**КУРСОВА РОБОТА
з фінансового та управлінського обліку**

на тему:

**«Облік витрати і виходу продукції основного виробництва :
тваринництва »**

Студента 4 курсу ОПЗр-42
Напряму підготовки – облік і аудит
Спеціальності 6.03050901- облік і аудит в АПБ
Бурделяк аліна Вікторівна
Національна шкала _____
Кількість балів: ____ **Оцінка ECTS** ____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....		3
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ	5
1.1.	Економічний зміст і завдання обліку витрат основного виробництва.....	5
1.2.	Оцінка нормативно-законодавчих документів та літературних джерел з обліку витрат підприємства	9
РОЗДІЛ 2.	ОБЛІК ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТВАРИННИЦТВА	12
2.1.	Організація облікового процесу в господарстві ФГ «Шанс»	12
2.2.	Об'єкти обліку тваринництва	18
2.3.	Облік витрат і виходу продукції тваринництва	20
2.4.	Обчислення собівартості продукції тваринництва	27
РОЗДІЛ 3.	УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....		32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		34
ДОДАТКИ		

ВСТУП

Актуальність теми. Конкурентна боротьба змушує активно вивчати зовнішній ринок, порівнювати результати діяльності свого та інших підприємств, впроваджувати досягнення науки і техніки.

В умовах посилення конкуренції в міру розвитку ринкових відносин і розвитком науково – технічного прогресу та вільних цін зростає роль обліку затрат на виробництво у калькулюванні собівартості продукції. Правильно визначена собівартість сільськогосподарської продукції є тим показником, який дає найповнішу характеристику ефективності роботи підприємства.

На сьогодні до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) входять тільки ті затрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції, передбачені технологією та організацією виробництва.

Ступінь розробленості проблеми, що досліджується. Особливості обліку виробничих витрат в сільському господарстві займають важливе місце в наукових дослідженнях В.М. Жука, П.Т. Саблука, В.Г. Андрійчука, М.Ф. Огійчука, Ф.Ф.Бутинця та інших. Напрацювання вітчизняних вчених щодо обліку витрат виробництва в сільському господарстві були використані при розробці Методичних рекомендацій з планування, обліку та калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції, основні положення яких сьогодні використовуються в практичній діяльності більшості сільськогосподарських підприємств України.

Однак виникає необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методологічних розробок, спрямованих на удосконалення практики обліку виробничих витрат на сільськогосподарських підприємствах, що і визначає актуальність обраної теми.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних положень удосконалення обліку витрат основного виробництва тваринництва на сільськогосподарських підприємствах.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути економічний зміст і завдання обліку витрат основного виробництва тваринництва;
- дослідити практику ведення обліку витрат, виходу продукції та визначення собівартості продукції основного виробництва тваринництва на підприємстві;
- систематизувати, розширити, закріпити теоретичні знання та практичні навички з обліку витрат і виходу продукції тваринництва.

Об'єктом дослідження є процедури обліку витрат основного виробництва тваринництва на сільськогосподарському підприємстві ФГ «Шанс», що знаходиться за адресою: с. Кам'янка, Березнівський район, Рівненська область.

Предметом дослідження є економічна сутність та теоретичні аспекти витрат та виходу продукції основного виробництва тваринництва; методика їх обліку, шляхи поліпшення з урахуванням галузевої специфіки.

Методи дослідження. При проведенні дослідження були використані діалектичний, системний та історичний підходи до вивчення теоретичних і методологічних основ обліку витрат основного виробництва тваринництва на сільськогосподарських підприємствах.

Для вирішення поставлених завдань у дослідженні використані загальнонаукові методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при вивченні сучасного стану та перспектив розвитку обліку виробничих витрат; порівняльних оцінок – при аналізі виробничих витрат, а також статистико-економічні та вибірковий методи.

Перелік джерел практичного матеріалу. У процесі дослідження були використані законодавчі і нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік, методичний та інструктивний матеріал з обліку витрат основного виробництва тваринництва на сільськогосподарських підприємствах, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з теорії і практики бухгалтерського обліку, фактичні дані підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ

1.1. Економічний зміст і завдання обліку витрат основного виробництва

Собівартість (витрати) – це грошовий вираз величини ресурсів, використаних з конкретною метою. Дане визначення включає три важливих положення. *Перше* – витрати відображають, скільки і яких ресурсів було використано. *Друге* – величина використаних ресурсів представлена в грошовому виразі. Гроші забезпечують єдність вимірника, що дозволяє підсумовувати різні види ресурсів. *Третє* – визначення собівартості (витрат) завжди співвідноситься з конкретними цілями, завданнями. Такими завданнями можуть бути виробництво продукції, функціонування відділу або будь-який інший предмет чи вид діяльності, для яких бажано визначити використання ресурсів у грошовому виразі. Виріб, організаційний підрозділ, вид діяльності, на які відносять витрати, є об'єктом віднесення витрат (або просто об'єктом витрат). У кожному випадку об'єкт витрат має бути чітко визначеним.

В залежності від того, які витрати включаються до собівартості продукції, традиційно виділяються наступні її види:

- виробнича - включає прямі витрати і загальновиробничі витрати; характеризує витрати цеху на виготовлення продукції;
- маржинальна (обмежена) - це виробнича собівартість, яка характеризує рівень прямих змінних витрат, які припадають на одиницю продукції;
- повна собівартість - виробнича собівартість, збільшена на суму адміністративних, комерційних і збутових витрат. Цей показник інтегрує загальні витрати підприємства, які пов'язані як з виробництвом, так і з реалізацією продукції;
- індивідуальна собівартість — характеризує витрати конкретного підприємства по випуску продукції;

- середньогалузева собівартість - характеризує середні по галузі витрати на виробництво даного виробу і розраховується за формулою середньозваженої із індивідуальних собівартостей підприємств галузі.

Згідно з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, до історичної (фактичної) собівартості повинні включатись лише виробничі витрати: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати і загальновиробничі витрати.

Всі витрати, що формують повну собівартість продукції, можна класифікувати за різними ознаками. Класифікація витрат на виробництво і реалізацію продукції наведена в таблиці 1.1. [17 с.280]

Таблиця 1.1.

Класифікація витрат, що формують повну собівартість продукції

Ознака класифікації	Група витрат	Характеристика (визначення) витрат
1	2	3
1.Відношення до процесів виробництва і реалізації (збуту) продукції	Виробничі	Характеризують ресурси, використані в процесі виготовлення продукції
	Позавиробничі (комерційні)	Характеризують ресурси, використані в процесі реалізації (збуту) продукції
2.Відношення до видів виробничих процесів	Основні	Характеризують ресурси, використані в процесах безпосереднього виготовлення продукції
	Накладні	Характеризують ресурси, використані в процесах обслуговування і управління процесами безпосереднього виготовлення продукції
3. Ступінь залежності від обсягів виробництва (випуску) продукції	Умовно-змінні (пропорційні)	Витрати, загальна сума яких змінюється майже прямо пропорційно до змін обсягів виробництва (випуску) продукції
	Умовно-постійні (непропорційні)	Частина витрат за певний період часу, загальна сума яких не змінюється при зміні обсягів виробництва
4. Зміст і призначення витрат	Економічні елементи	Характеризують використані ресурси за їхнім економічним змістом незалежно від форми і місця їх використання на той чи інший об'єкт віднесення витрат
	Калькуляційні статті	Характеризують склад використаних ресурсів залежно від напрямів і місця їх використання (в основному, допоміжному чи обслуговуючому виробництві) на об'єкт витрат

Продовження таблиці 1.1.

1	2	3
5. Однорідність економічного змісту витрат	Прості	Характеризують використані ресурси одного економічного змісту (один економічний елемент витрат)
	Комплексні	Характеризують використання кількох економічно різнорідних ресурсів, які мають однакове виробниче призначення
6. Спосіб віднесення на собівартість об'єкта віднесення витрат	Прямі	Складові витрат, які розраховуються прямими методами на об'єкт віднесення витрат
	Непрямі	Компоненти витрат, що нероздільно пов'язані з двома і більше об'єктами віднесення витрат, і тому розподіляються на один об'єкт витрат пропорційно до економічно обгрунтованої бази
7. Послідовність формування і сфера виникнення витрат	Технологічна собівартість	Витрати, безпосередньо пов'язані з технологією виготовлення продукції
	Цехова собівартість	Всі витрати цехів з виготовлення продукції, тобто сума технологічної собівартості і загальновиробничих витрат
	Виробнича (загально-заводська) собівартість	Всі витрати фірми на виробництво продукції, тобто сума цехової собівартості, загальногосподарських та інших виробничих витрат і втрат внаслідок технічно неминучого браку
	Повна собівартість	Сума виробничої собівартості і позавиробничих (комерційних) витрат

Принцип історичної собівартості, покладений в основу бухгалтерського обліку, передбачає пріоритетну оцінку активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво і придбання.

Показник повної собівартості використовується не для оцінки активів, а для цілей довгострокового планування та для визначення ціни на продукцію.

Калькуляція - це визначення собівартості одиниці продукції в цілому та в розрізі окремих статей витрат.

Під калькулюванням розуміють систему економічних розрахунків собівартості одиниці окремих видів продукції (робіт, послуг). В процесі

калькулювання вимірюються витрати на виробництво та кількість випущеної продукції і визначається собівартість одиниці продукції.

В процесі калькулювання виконуються два основні завдання управлінського обліку:

- на підставі витрат на виробництво конкретного виду продукції визначити адекватну, справедливу і конкурентноздатну продажну ціну;
- дані про собівартість продукції використовуються для прогнозування і управління виробництвом і витратами.

Калькулювання можливе лише на базі інформації, підготовленої в системі виробничого обліку. Калькуляції поділяються:

- за часом складання - на директивні (нормативні, кошторисні, планові) та звітні;
- за рівнем охоплення витрат або місцем їх здійснення — на галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні;
- за характером виконання калькуляції - на масові (періодичні), індивідуальні та проміжні;
- за властивостями калькуляційного об'єкту - на загальні, параметричні, за центрами витрат.

З об'єктом калькулювання тісно пов'язані калькуляційні одиниці, які є вимірниками об'єкту калькулювання.

Метод обліку собівартості (вид калькулювання) є сукупністю способів аналітичного обліку витрат на виробництво за калькуляційними об'єктами і прийомами визначення собівартості калькуляційних одиниць. Він залежить від типу організації і технології виробництва та включає в себе принципи збору інформації з центрів витрат про витрачені ресурси, узагальнення і розподіл непрямих витрат.

1.2. Оцінка нормативно-законодавчих документів та літературних джерел з обліку витрат підприємства

Організація обліку витрат виробництва на підприємствах сільського господарства регламентується законодавчими та нормативними документами, а також висвітлюється в періодичній літературі (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Характеристика нормативно – довідкової інформації, використаної в обліку господарських операцій собівартості виробництва у сільському господарстві

Документ	Коли і ким затверджений (дата, номер)	Зміст	Використання у обліково – аналітичному процесі
Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [7]	Від 16.07.99 р. № 996-ХІУ, Верховною радою України	Регламентує порядок ведення бухгалтерського обліку і звітності в Україні	При організації бухгалтерського обліку на підприємстві
Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [12]	Затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132.	Регламентують порядок планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)	При визначенні собівартості с.-г. продукції, виконаних робіт та послуг
Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [17]	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності	При класифікації витрат підприємства
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [14]	Затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку	Для визначення кореспонденції рахунків для обліку витрат та віднесення калькуляційних різниць на об'єкти обліку

Продовження таблиці 1.2.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [8]	Затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку	Для визначення кореспонденції рахунків для обліку витрат та віднесення калькуляційних різниць на об'єкти обліку
Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально – ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу	Затверджені Мінагрополітики України від 07.03.2001 р. № 49	Встановлює принципи та побудову журнально – ордерної форми обліку для с.-г. підприємств	Для систематизації операцій з обліку витрат та виходу продукції (робіт, послуг) основного виробництва

Проблемі обліку витрат приділялося чимало уваги, як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Найбільш фундаментальними і такими, що охоплюють різні аспекти даної проблеми є праці зарубіжних авторів К. Друрі, Ч.Т. Хорнгерена та Дж. Фостера, серед вітчизняних дослідників варто виділити праці С.Ф. Голова. Однак, в даних дослідженнях фактично не досліджується специфіка обліку в різних галузях, вони в основному зосереджені на методиках, що використовуються в промисловості. Разом з тим, галузь сільського господарства має свою специфіку. Це пов'язано з тим, що велика кількість активів тут представлена живими організмами – рослинами та тваринами, тобто біологічними активами.

Тому особливості обліку витрат в сільському господарстві також займали важливе місце в наукових дослідженнях, серед яких слід відзначити праці П.Т. Саблука, В.Г. Лінника, Ю.Я. Литвина, В.М. Жука, М.Ф. Огійчука та інших.

Напрацювання вітчизняних вчених щодо обліку виробництва в сільському господарстві були використані при розробці Методичних рекомендацій з планування, обліку та калькулювання собівартості сільськогосподарської

продукції, основні положення яких сьогодні використовуються в практичній діяльності більшості сільськогосподарських підприємств України.

Новою віхою розвитку облікового забезпечення сільськогосподарської діяльності стало прийняття П(С)БО 30 «Біологічні активи». В зв'язку з цим виникла необхідність перегляду сучасної методики обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах, та внесення змін до Методичних рекомендацій. В багатьох публікаціях вже обговорювалися, як особливості галузі сільського господарства взагалі, так і особливості обліку сільськогосподарської діяльності при застосуванні П(С)БО 30. Найбільш цілісним і широким дослідженням цих проблем відзначається навчальний посібник за редакцією В.М. Жука, в якому комплексно викладено основні підходи до нового обліку сільськогосподарської діяльності. [23]

Значний внесок у дослідження питань методології обліку витрат та калькулювання собівартості продукції сільського господарства зробили такі вітчизняні вчені, як: Ф. Бутинець, В. Палий, М. Чумаченко, Л. Хорунжий, О. Юрківський, В. Моссаковський, М. Дем'яненко, П. Хомин, В. Дерій, О. Радченко та інші. В їх наукових працях висвітлюються найбільш актуальні та проблемні питання щодо обліку витрат рослинництва та тваринництва. На жаль більшість досліджень, що проводилися останніми роками у галузі управлінського обліку, були присвячені промисловому. Управлінський облік розглядає загальні положення щодо методики ведення обліку і не торкається особливостей побудови обліку на сільськогосподарських підприємствах. В умовах обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво.

РОЗДІЛ 2.

ОБЛІК ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТВАРИННИЦТВА

2.1. Організація облікового процесу у ФГ «ШАНС»

Фермерське господарство «Шанс» зареєстроване розпорядженням голови Березнівської райдержадміністрації № 273 від 30.05.2003 р. Форма власності приватна (додаток А).

Відповідно до установчих документів, засновником господарства Тарасюк Володимир Васильович.

Юридична адреса господарства: с. Кам'янка, Березнівський район, Рівненська область.

Господарство є юридичною особою і діє на основі повного господарського розрахунку, самофінансування і самоокупності та відповідно до чинного законодавства України і Статуту.

Господарство має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в установах банків згідно з діючим законодавством, печатку та штамп зі своїм найменуванням, бланки, торговельні і фірмові знаки на українській та англійській мовах.

Від свого імені воно може укладати угоди, набувати майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачем, відповідачем, третьою особою в суді, арбітражному суді та третейському суді.

Підприємство керується у своїй діяльності чинними законодавством, Статутом, а також внутрішніми локальними нормативними актами.

Фермерське господарство не відповідає по зобов'язаннях держави, а держава не відповідає по зобов'язаннях господарства.

Господарство створене з метою сприяння розвитку економіки України, формування ринкових відносин, отримання прибутку та реалізації на його основі економічних та соціальних інтересів учасників трудового колективу.

- Основним напрямком діяльності є:
- організація виробництва товарної сільськогосподарської продукції і сировини та її реалізація;
- вирощування зернових та технічних культур;
- розведення ВРХ, свиней, овець, та інших тварин;
- надання послуг у рослинництві та тваринництві;
- переробка сільськогосподарської продукції власного виробництва;
- оптова, роздрібна торгівля товарами власного виробництва, тощо.

Господарство створене і діє на основі Законів України «Про фермерське господарство», «Про підприємництво», «Про власність», цивільного та господарського кодексів, законодавства про землю та інших законодавчих актів України і Статуту.

Землі господарства складаються із земельної ділянки, що належать на праві власності фермерському господарству як юридичній особі; земельних ділянок, що належать громадянам – членам фермерського господарства на праві приватної власності; земельних ділянок, що використовуються фермерським господарством на умовах оренди. Загальна площа земельних угідь становить 611,23 га, з них: сільськогосподарських угідь – 587,64 га, ріллі – 525,84 га, сіножатей – 49,44 га, пасовищ – 12,36 га, під будівлями і господарськими дворами – 5,05 га, під ставком – 18,5 га.

Фермерське господарство зобов'язане забезпечувати використання землі за цільовим призначенням та відповідно до умов її надання; ефективно використовувати землю, підвищувати її родючість, застосовувати природоохоронні технології виробництва, не допускати погіршення екологічної обстановки на території в результаті своєї господарської діяльності.

Управління господарством здійснює Голова або особа, яка є його правонаступником. Голова представляє інтереси господарства перед підприємствами, установами і організаціями, окремими громадянами як на території України, так і за її межами. Голова організовує роботу, розпоряджається

майном і коштами, приймає і звільняє з роботи, встановлює правила трудової дисципліни, накладає стягнення, приймає рішення про ліквідацію фермерського господарства.

Господарство веде бухгалтерський облік в результаті своєї роботи за господарський рік і подає відповідним органам звітність.

Фінансовий рік на підприємстві розпочинається 01 січня і закінчується 31 грудня календарного року. Контроль за діяльністю підприємства здійснює ревізійна комісія.

У фермерському господарстві «Шанс» облік здійснює бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером Бронівіцька А.М.

Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення фінансового обліку підприємства (додаток Г):

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів фінансового обліку;
- забезпечує складання та подання в установлені строки фінансової звітності;
- організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- бере участь в оформленні документів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, розкрадання та псування активів підприємства;
- забезпечує перевірку стану фінансового обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.

Положення про облікову політику є одним з перших документів, які використовуються податковою інспекцією, аудиторськими фірмами та іншими відповідними службами при перевірці діяльності підприємства.

05.01.2017 року по господарству був виданий наказ «Про облікову політику» № 42. Згідно цього наказу організацію бухгалтерського обліку здійснює бухгалтерія підприємства на чолі з головним бухгалтером. Права і обов'язки керівника, головного бухгалтера, касира та інших працівників визначені

посадовими інструкціями. (додаток Б)

Право першого підпису надається голові фермерського господарства «Шанс», право другого підпису головному бухгалтеру.

Згідно наказу «Про облікову політику» в господарстві застосовують журнально-ордерну форму обліку з частковою автоматизацією.

Основними реєстрами бухгалтерського обліку є журнали-ордери. Вони нагадують собою накопичувальні відомості, в яких систематизація і групування документів ведеться в хронологічному порядку по кореспондуючих рахунках. Кількість таблиць у журналах-ордерах залежить від складності організації бухгалтерського обліку того чи іншого об'єкта від ступеня деталізації обліку, можливості ведення аналітичного і синтетичного обліку в одному реєстрі та інших обставин. Журнально-ордерна форма обліку ґрунтується на принципах систематизації і накопичення в хронологічному порядку даних первинних документів, що відображають господарські операції безпосередньо в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку.

Головну книгу використовують для узагальнення даних журналів-ордерів, взаємної перевірки правильності проведених записів по окремих синтетичних рахунках і складання бухгалтерського балансу за місяць, квартал і рік. Записи оборотів в Головну книгу є одночасно і реєстрацією облікових даних, що відображені в журналах-ордерах.

Для оформлення різного роду господарських операцій, які здійснюються в господарстві ФГ «Шанс», використовують різні за своєю формою і змістом бухгалтерські документи. В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 - ХІУ від 16.0. 99 р. приділено велику увагу оформленню первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку чим і керується наше підприємство. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її

закінчення. Для контролю та впорядкування оброблених даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні включати такі обов'язкові реквізити.

Інформація, що міститься в первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку у формі подвійного запису. Операції в іноземній валюті відображуються також у валюті розрахунків платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та не достовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

У фермерському господарстві «Шанс» використовуються типові форми документів.

В господарстві розробляється схема документообігу. З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів для записів у бухгалтерському обліку наказом керівника підприємства встановлюється План (графік) документообігу, в якому вказується дата створення або одержання від інших підприємств документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву. Контроль за дотриманням графіка документообігу, здійснюється головним бухгалтером.

Бухгалтерський облік ведеться згідно робочого плану рахунків, який розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, що затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 року. і доданий до наказу про облікову політику підприємства (додатки Б,В).

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» метою складання фінансової звітності є надання

користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Оскільки фермерське господарство «Шанс» відноситься до підприємств малого бізнесу, то згідно П(С)БО № 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» воно складає фінансову звітність за двома формами, а саме «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» який складається з двох частин:

- ✓ Баланс (ф. № 1 - м);
- ✓ Звіт про фінансові результати (ф. № 2 - м). (додаток Д)

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Звіт про фінансові результати - звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності фермерського господарства «Шанс».

Перед складанням річної фінансової звітності підприємство обов'язково проводить інвентаризацію активів та зобов'язань.

Квартальна звітність подається до 25 числа по закінченню звітного кварталу, річна – до 09 лютого і складається з таких форм: Баланс (ф. № 1-м), Звіт про фінансові результати (ф. № 2-м). Звітним періодом для складання фінансової звітності господарства «Шанс» є календарний рік.

Готуючи фінансову звітність, потрібно дотримуватись якісних характеристик та принципів.

Дані, наведені у фінансовій звітності, повинні підтверджуватись первинними документами, даними бухгалтерського обліку та відповідати податковому обліку (звітності).

Достовірність даних підтверджується підписами керівника фермерського господарства «Шанс» і головного бухгалтера та засвідчується печаткою.

В господарстві розпочата робота щодо впровадження автоматизованої форми обліку з використанням прикладної програми 1 С: «Підприємство 8.0» для сільського господарства.

2.2. Об'єкти обліку тваринництва

Тваринництво є основною галуззю сільськогосподарського виробництва. Воно забезпечує потребу населення у продуктах харчування, є базою для розвитку тваринництва, дає сировину для промисловості.

До основного виробництва підприємства ФГ «Шанс» належать рослинництво і тваринництво.

Об'єктами обліку виробничих витрат у тваринництві є технологічні групи тварин за їх видами.

В свою чергу в розрізі конкретного виду худоби витрати накопичують за такими статевовіковими групами тварин: [32, с.960]

1) велика рогата худоба (ВРХ): телички (за роками народження); бички (за роками народження); нетелі; корови-первістки для реалізації;

2) свині: поросята до двох місяців (до відлучки від маток); поросята від двох до чотирьох місяців; ремонтні свинки; ремонтні кабанчики; свиноматки, що перевіряються; молодняк свиней на відгодівлі;

3) вівці: молодняк народження поточного року; молодняк народження минулих років і ярки (до переведення в основне стадо). Облік за кожною віковою групою ведеться окремо за рунами: тонкорунні, напівтонкорунні, напівгрубововняні, грубововняні;

4) кози: молодняк народження поточного року; молодняк народження минулого року;

5) коні: молодняк робочих коней (за статтю і роками народження); молодняк племінних коней (за статтю і роками народження).

Молодняк племінних тварин усіх видів (ВРХ, свиней, овець, кіз і коней) обліковують також за породами.

В залежності від характеру виробництва та організаційної структури сільськогосподарського підприємства в загальному вигляді численні об'єкти обліку витрат тваринництва, пропонуємо об'єднати в наступні групи (рис. 2.1) :

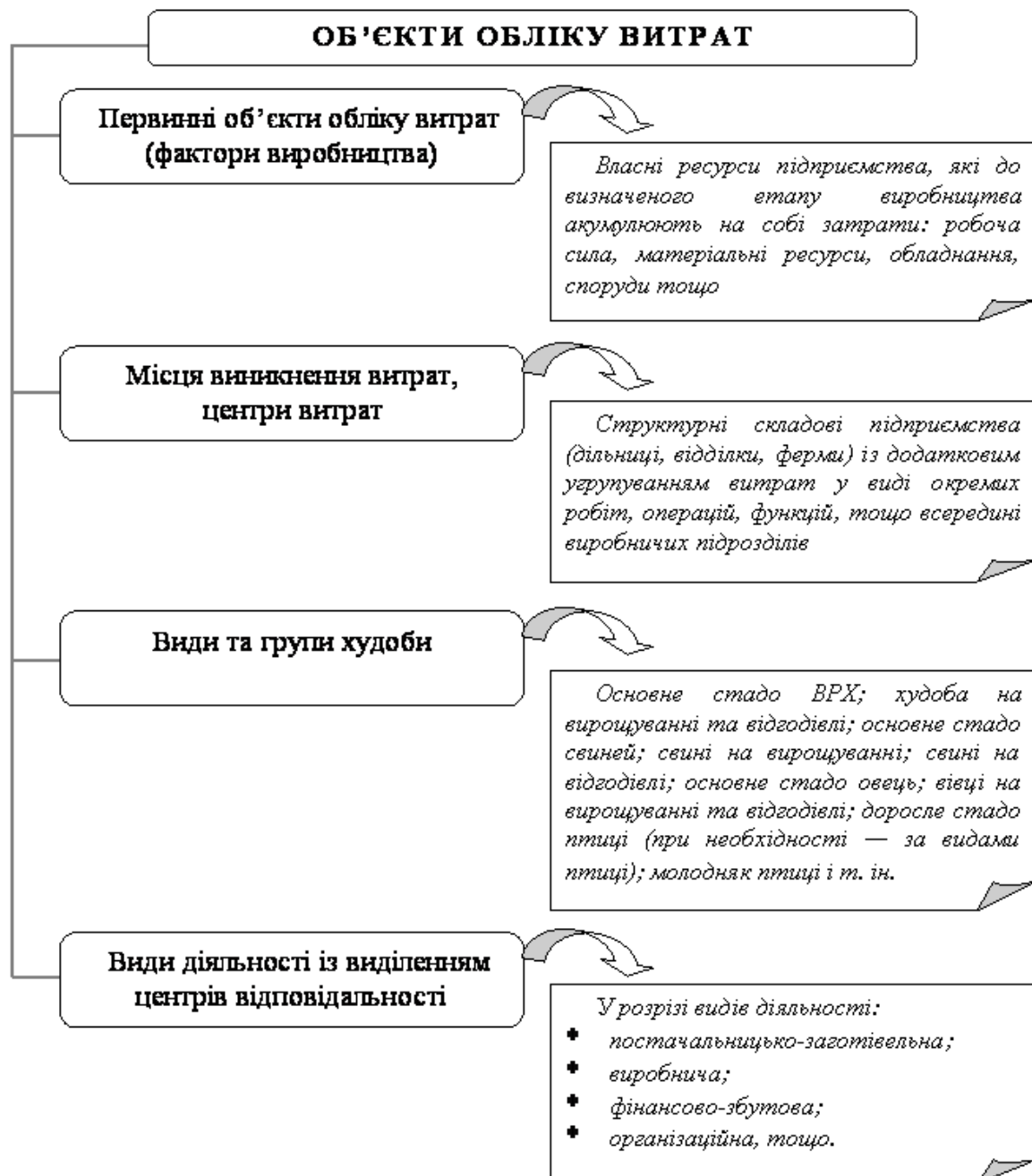

Рис. 2.1. Групування об'єктів обліку витрат тваринництва в системі управління аграрних підприємств

2.3. Облік витрат і виходу продукції тваринництва

ФГ «Шанс» спеціалізується на молочному і м'ясному скотарстві. Облік витрат і виходу продукції тваринництва на базовому підприємстві ведуть на рахунку 23 «Виробництво» субрахунку другого порядку 232 «Тваринництво». Рахунок балансовий, активний, операційний, калькуляційний. За дебетом обліковують збирання витрат, а за кредитом вироблену продукцію.

Витрати тваринництва в господарстві обліковують за такими статтями:

- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- засоби захисту тварин;
- корми;
- роботи та послуги;
- витрати на утримання основних засобів (амортизація, паливо, будівельні матеріали тощо) ;
- витрати на управління і обслуговування виробництва;
- та інші. [16]

На статті «Витрати на оплату праці» відображують основну і додаткову оплату праці працівників тваринництва, зайнятих безпосередньо на обслуговуванні певного виду або групи тварин: доярок, скотарів, бригадирів, підмінних робітників, телятниць, свинарок, чабанів, пташниць тощо. До цієї статті включають оплату праці за тарифними ставками, доплати і премії за якість продукції, підвищення продуктивності тварин, збереження поголів'я, обслуговування тварин, хворих на бруцельоз, надбавки за звання «Майстер тваринництва» та інші виплати згідно з діючим положенням про оплату праці. На суму нарахованої основної і додаткової оплати праці працівників тваринництва дебетують субрахунок 232 і кредитують рахунок 66.

На статті «Відрахування на соціальні заходи» обліковують внески на державне соціальне страхування і до Пенсійного фонду в установленому розмірі

від суми нарахованої оплати праці працівників тваринництва. Дебетують субрахунок 232, кредитують рахунок 65.

На статті «Засоби захисту тварин» обліковують вартість використаних біопрепаратів, медикаментів та дезінфікуючих засобів, придбаних за рахунок коштів підприємства, а також витрати, пов'язані з їх використанням у тваринництві. На цей елемент не відносять вартість біопрепаратів, медикаментів, дезінфікуючих засобів, придбаних за рахунок асигнувань з бюджету на ці цілі. На вартість використаних біопрепаратів, медикаментів і дезінфікуючих засобів у тваринництві дебетують субрахунок 232 і кредитують рахунок 20 (додатки И, К).

На статті «Корми» відображують витрати на корми власного виробництва і куповані, використані на годівлю худоби, птиці й інших тварин (додатки Е, Є).

Витрати, пов'язані з доставкою кормів з місць їх попереднього зберігання (сховищ, бургів, стогів тощо) до місць постійного зберігання (склади відділків, ферм, бригад) відносять на вартість відповідних кормів як витрати на доставку кормів на склад.

Витрати на доставку кормів з місця постійного зберігання на ферму для годівлі тварин відносять на певний вид (групу) тварин за відповідними статтями (витрати на оплату праці, робіт і послуг тощо). Витрати, пов'язані з приготуванням кормів на кормокухнях, обліковують на окремому аналітичному рахунку субрахунку 232 «Тваринництво» і щомісяця списують на статтю «Корми» по відповідних групах тварин, розподіляючи пропорційно до фізичної маси кормів, приготовлених на кормокухні. На вартість кормів, витрачених для годівлі відповідних видів і груп тварин, дебетують субрахунок 232 і кредитують субрахунок 20.

На статті «Роботи і послуги» відображують вартість робіт і послуг, наданих допоміжними виробництвами для виробничих потреб тваринництва, а також сторонніми організаціями і підприємствами. Тут же обліковують вартість використаної енергії виробленої електростанціями, змонтованими з доїльними, стригальними пристроями, а також витрати на обігрівання приміщень місцевими

котельними, не з'єднаними із центральною котельнею. На цей же елемент відносять вартість енергії, одержаної від інших підприємств для галузі. Дебетують субрахунок 232, кредитують рахунки 23, 63, 68 (додатки Ж, З).

На статті «Витрати на утримання основних засобів» записують нараховані амортизаційні відрахування по основних засобах тваринництва. Дебетують субрахунок 232, кредитують рахунок 13. Тут же відображують вартість палива і запчастин, використаних для машин і устаткування в тваринництві, конкретно по кожному виду або групі тварин, а також витрати на будматеріали, використані на ремонт будівель і споруд у галузі. Дебетують субрахунок 232, кредитують рахунок 20.

На статтю «Інші витрати» відносять страхові платежі по майновому страхуванню. Дебетують субрахунок 232, кредитують рахунок 65. До цієї ж статті включають частину вартості літніх таборів для тварин, дебетуючи субрахунок 232 і кредитуючи рахунок 39.

На статті «Витрати на організацію виробництва й управління» відображують частку загальновиробничих витрат тваринництва, віднесених на цей вид або групу худоби і птиці в порядку їх розподілу. Дебетують субрахунок 232 і кредитують рахунок 91.

На елементі «Втрати від загибелі тварин» відображують (тільки в обліку) втрати від загибелі молодняку тварин і тварин на відгодівлі, птиці, бджолосімей, кролів та інших тварин, за винятком тих випадків, коли збитки сталися через стихійне лихо або підлягають стягненню з винуватців. На вартість загиблих тварин, списаних за рахунок господарства, дебетують рахунок 232 і кредитують рахунок 24.

У номенклатурі статей виробничих витрат у тваринництві доцільно передбачити додаткові статті: по інкубації яєць - вартість яєць, закладених на інкубацію; по рибництву - вартість мальків, запущених у водойми, по шовківництву - вартість грени.

По кредиту субрахунку 232 «Тваринництво» відображується вихід продукції тваринництва в кореспонденції з дебетом рахунків:

21 «Поточні біологічні активи» - на вартість оприбуткованого приплоду і приросту;

231 «Рослинництво» — на вартість внесеного в ґрунт гною як добриво;

27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» — на вартість оприбуткованої продукції тваринництва (додатки Л, М).

Продукція тваринництва та додаткові біологічні активи при їх первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

Якщо визнано дохід від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів роблять бухгалтерський запис:

Д-т 232 К-т 710.

Якщо визнано витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів роблять складають таку кореспонденцію рахунків:

Д-т 940 К-т 232.

Для оформлення витрат та виходу продукції тваринництва використовуються первинні документи. Деякі з них є загальними для обліку всіх видів основного виробництва (рахунки-фактури, дорожні листи вантажного автомобіля, накладні, лімітно-забірні картки, облікові листи праці й виконаних робіт, розрахунок амортизаційних відрахувань та ін.). Поряд з ними застосовується ряд специфічних документів, притаманних тільки тваринництву. Оплату праці нараховують, виходячи з обсягів виконаних робіт чи виходу продукції або відпрацьованого часу на підставі розрахунку оплати праці працівникам тваринництва. Табеля обліку робочого часу та документів про вихід продукції.

Видачу кормів проводять на підставі Відомості витрати кормів, яка водночас є документом на списання витрачених кормів з підзвіту завідувача

ферми. Відомість виписують на кожного працівника, за яким закріплено тварин, на початку кожного місяця в двох примірниках. Ліміт видачі кормів визначають за раціонами годівлі, які складає зоотехнік. Оформлені належним чином відомості є підставою для включення вартості кормів до витрат виробництва. Наприкінці місяця на підставі відомостей роблять записи до Журналу обліку витрати кормів по кожному виду і групи тварин. Дані журналу використовуються для оперативного контролю за рівнем витрат кормів на виробництва продукції.

Для оприбуткування продукції тваринництва застосовують такі первинні документи: Журнал обліку надою молока; Відомість руху молока; Щоденник надходження і відправки вовни на заготівельні пункти; Щоденник надходження сільськогосподарської продукції, Акт настригу та приймання вовни (для спеціалізованих підприємств); Акт на оприбуткування приплоду тварин; Нагромаджу вальни й акт на оприбуткування приплоду звірів; Акт про хід окоту; Відомість зважування тварин; Розрахунок визначення приросту та ін. Їх складають безпосередньо на тваринницьких фермах на момент одержання продукції чи в строки, передбачені графіком документообігу.

Для відображення витрат і виходу продукції тваринництва в господарстві ФГ «Шанс» складають наступну кореспонденцію рахунків (табл. 2. 1.).

Таблиця 2.1.

Кореспонденція рахунків з обліку витрат і виходу продукції тваринництва

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано оплату праці працівникам тваринництва	232	661
2	Здійснено відрахування на соціальні заходи:	232	651
	- до Пенсійного фонду	232	652
	- на випадок тимчасової втрати працездатності	232	653
	- на випадок безробіття	232	656
	- на страхування від нещасного випадку	232	656
3	Списано вартість використаних кормів	232	208
4	Використано молоко на випоювання телят	232	27
5	Списано вартість використаних засобів захисту тварин (медикаменти)	232	208
6	Використано будівельні матеріали на поточний ремонт корівника	232	205

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
7	Списано вартість використаної електроенергії	232	234
8	Списується вартість послуг вантажного автотранспорту	232	234
9	Списується вартість робіт, виконаних робочою худобою	232	234
10	Списується на витрати тваринництва використані МШП	232	22
11	Нараховано страхові платежі	232	655
12	Нараховано амортизаційні відрахування на основні засоби, що використовуються в тваринництві	232	13
13	Надано тваринництву послуги сторонніх організацій	232	631,685
14	Розподілено та списано на витрати тваринництва загальнопромислові витрати	232	912
15	Відображено падіж тварин	232	24
16	Оприбуткована готова продукція (молоко) тваринництва, призначена для реалізації	27	232
17	Оприбутковано приплід тварин	21	232
18	Одержано приріст живої маси	21	232
19	Списується вартість гною, використаного в рослинництві	231	232
20	Відображено витрати по тваринах, що загинули від стихійного лиха	99	232

Для зведеного обліку витрат і виходу продукції (робіт, послуг) з виробництва передбачено використовувати журнал-ордер, який з метою кращого розподілу обов'язків між виконавцями, підрозділяють на два: 5Б с.-г. та 5В с.-г.

В Журналі-ордері № 5В с.-г. здійснюється зведений облік за рахунками:

- 23 «Виробництво»;
- 24 «Брак у виробництві»;
- 39 «Витрати майбутніх періодів»;
- 91 «Загальнопромислові витрати»;
- 92 «Адміністративні витрати»;
- 93 «Витрати на збут». (додатки П, Р)

Журнал-ордер № 5В с.-г. призначений для відображення кредитових оборотів з виходу продукції окремих підгалузей основного виробництва, списання вартості послуг чи робіт допоміжних виробництв та певних видів витрат (кредит рахунків 231, 232, 233, 234, 235, 24, 39, 91, 92, 93). Кореспондуючими рахунками виступають рахунки: 20, 21, 22, 23, 24, 27, 39, 90, 91, 92, 93.

Журнал-ордер № 5Б с.-г. використовується для обліку нарахованої оплати праці та пов'язаних з нею сум відрахувань на соціальні заходи (рахунки 651, 652, 653, 656, 66).

Первинні документи, довідки бухгалтерії, відомості по нарахуванню амортизації тощо, є підставою для заповнення місячних виробничих звітів.

Для аналітичного обліку витрат виробництва та виходу продукції основного виробництва тваринництва передбачено ведення Звіту про витрати та вихід продукції основного виробництва № 5.5 с.-г. Звіти складають за місяць і наростаючим підсумком з початку року в розрізі об'єктів аналітичного обліку по відповідним статтям витрат. У другому розділі Виробничого звіту по тваринництву відображають вихід продукції тваринництва на основі Звітів про рух матеріальних цінностей. (додаток Н)

В ФГ «Шанс» для систематизації операцій за рахунком 232 використовують форми зазначених реєстрів, що накреслені від руки.

У звітах дані групуються в розрізі, який дозволяє у подальшому зробити записи по аналітичних рахунках відповідних синтетичних рахунків. За наявності кількох виробничих звітів, за якими списують витрати на відповідний синтетичний рахунок чи оприбутковують продукцію, складають Зведену відомість до Журналу-ордера № 5. В с.-г.

Для накопичування даних протягом року про витрати та вихід продукції (робіт, послуг) по кожному аналітичному рахунку використовують Оборотну відомість по рахунках. Рахунки в ній відкривають відповідно до діючих Положень (стандартів), записи роблять на підставі виробничих звітів. Підсумки виробничих звітів з деталізацією сум по синтетичних рахунках (субрахунках) або підсумки Зведеної відомості переносять в Журнал-ордер № 5.В с.-г., а його дані - в Головну книгу.

2.4. Обчислення собівартості продукції тваринництва

Витрати на утримання худоби і птиці (без витрат на незавершене виробництво на кінець року та вартості побічної продукції), становлять собівартість продукції тваринництва, причому: вартість тварин, що загинули внаслідок стихійного лиха, відноситься на фінансові результати підприємства; вартість тварин, що загинули з інших причин (без сум, віднесених на матеріально відповідальних осіб), відображається в окремій статті в складі витрат на утримання відповідних видів і груп тварин.

Маса загиблого чи вимушено забитого молодняка тварин, птиці та дорослої худоби на відгодівлі не виключається з приросту живої маси, одержаного за звітний рік.

Вартість гною, одержаного від групи тварин, визначається виходячи з нормативно-розрахункових витрат і витрат на його прибирання та вартості підстилки. Собівартість 1 тонни гною визначається діленням загальної суми витрат на його фізичну масу. Кількість рідкого гною переводиться в звичайний гній, виходячи з вмісту сухих речовин.

Інша побічна продукція, за цінами можливої реалізації чи іншого використання. Її вартість відноситься на зменшення витрат на утримання відповідних видів і груп худоби (птиці).

У молочному скотарстві розраховується собівартість одного центнера молока і однієї голови приплоду. Собівартість однієї голови приплоду розраховується за вартістю 60 кормо-днів утримання корови.

Собівартість одного кормо-дня розраховується діленням всієї суми витрат на утримання основного стада корів на кількість кормо-днів.

Для визначення собівартості одного центнера молока необхідно загальну суму витрат на утримання корів (без вартості приплоду та побічної продукції) розділити на кількість центнерів одержаного молока. [16]

Порядок калькулювання продукції молочного стада ВРХ на ФГ «Шанс» розглянемо на числовому прикладі.

Оприбутковано продукції за звітний період:

- молока 1475 ц;
- приплоду телят 200 голів.;
- побічної продукції 7000 грн.

Витрати на утримання основного стада склали 220000 грн. Кількість кормо-днів утримання корів 73000.

Для визначення фактичної собівартості продукції молочного скотарства здійснимо розрахунки за такою послідовністю:

$$220000$$

$$1. \text{ Собівартість 1 кормо-дня} = \frac{220000}{73000} = 3 \text{ грн.};$$

$$2. \text{ Собівартість 1 голови приплоду} = (60 \text{ кормо-днів} \times 3 \text{ грн.}) = 180 \text{ грн.};$$

$$3. \text{ Вартість приплоду} = (200 \text{ голів} \times 180 \text{ грн.}) = 36000 \text{ грн.};$$

$$4. \text{ Вартість молока} = 220000 - (36000 + 7000) = 177000 \text{ грн.};$$

$$5. \text{ Собівартість 1 ц молока} = (177000 \text{ грн.} / 1475 \text{ ц}) = 120,00 \text{ грн.}$$

Продукцією вирощування та відгодівлі худоби і птиці (великої рогатої худоби, свиней, овець, кролів, птиці) є приріст живої маси, одержаний у звітному періоді, та жива маса, а від тварин, які не зважуються (молодняк робочих тварин, звірів тощо), продукція не оприбутковується, а витрати спрямовуються на дооцінку поголів'я, виходячи із кількості кормо-днів та собівартості одного кормо-дня.

Приріст живої маси молодняку тварин та тварин на відгодівлі і птиці певного виду та групи визначається як різниця між живою масою поголів'я, яке було на кінець року та яке вибуло протягом року (включаючи загиблих), і живою масою приплоду та масою тварин і птиці, які надійшли в групу протягом року та які були на початок року.

Собівартість 1 ц приросту живої маси визначається діленням загальної суми витрат на утримання відповідної групи худоби чи птиці (без вартості побічної продукції) на кількість центнерів приросту живої маси.

Собівартість живої маси молодняка тварин і тварин на відгодівлі та птиці всіх вікових груп визначається, виходячи з витрат на їх вирощування і відгодівлю в поточному році (без вартості побічної продукції), вартості худоби і птиці, що були в групі на початок року та надійшли з основного стада чи інших груп, ферм і підприємств, та вартості приплоду (без вартості загиблих тварин).

Кількість живої маси становитиме масу тварин, що реалізовані, забиті, переведені в інші групи та залишені на кінець року.

Собівартість 1 ц живої маси худоби і птиці визначається діленням їх вартості на кількість центнерів живої маси (без маси тварин, що загинули).

На підставі розрахованої собівартості одного центнера живої маси обчислюється фактична собівартість худоби, яка реалізована, переведена в основне стадо, забита на м'ясо, а також та, що залишилася на підприємстві на кінець року. Вартість худоби, що загинула з різних причин, наприкінці року не змінюється.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Прийняття рішень з обліку виробництва потребує виваженого планування (бюджетування), обліку, контролю та аналізу. Саме тому облік витрат і виходу продукції є складовою всього комплексу заходів, які стосуються управління на окремій ділянці – управління витратами.

Найважливішим чинником, що справляє негативний вплив на побудову обліку в сільськогосподарських підприємствах, є трафаретність підходу до групування витрат залежно від обсягу виробництва.

Виробничі витрати у сільськогосподарських підприємствах поділяють на постійні, змінні та умовно-змінні. Останні два види названі пропорційними та непропорційними. Величина змінних витрат визначається кількістю продукції, а умовно-змінних – площею посіву (наявністю поголів'я). Відповідно до цього здійснюють нормування витрат. Ця обставина суттєво впливає на всю систему формування даних та підбивання підсумків діяльності підрозділів. Підтвердженням цього може слугувати порядок розробки нормативів витрат на одиницю площі конкретних культур, що вже давно застосовують у практиці сільськогосподарських підприємств.

Порядок ведення обліку витрат, виходу продукції або обсягу виконаних робіт має здійснюватися у повній відповідності до планових завдань (бюджетів витрат) з дотриманням вимог нормативних документів, зокрема Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132. При цьому дані про результати діяльності підрозділів мають відповідати потребам заповнення Звіту про витрати на виробництво сільськогосподарської продукції за формою 50-сг.

На окремих аналітичних рахунках слід обліковувати витрати підрозділу на виконання окремих робіт, передбачених річним завданням, а в разі потреби –

постійних витрат підрозділів. Результати діяльності щодо цих робіт або видів витрат визначають окремо, а в подальшому включають до загального підсумку діяльності підрозділу.

Аналітичний облік витрат і виходу продукції в рослинницьких підрозділах слід вести за окремими культурами або їх групами чи видами робіт відповідно до розробленого завдання. Якщо виробництво продукції певної культури на окремих ділянках здійснюється за різними технологіями, що підтверджується завданням підрозділу, то облік витрат ведуть на різних аналітичних рахунках.

Облік витрат і виходу продукції тваринництва має відповідати обліку поголів'я на рахунках 21 «Поточні біологічні активи» і 16 «Довгострокові біологічні активи». Облік тварин на фермах слід вести за технологічними групами, однак якщо в групі є кілька підгруп з різними раціонами годівлі, то тварин потрібно обліковувати по підгрупах, щоб визначати потребу в кормах на кожний день та створювати умови для належного контролю за їх витрачанням. Встановлюється норматив загибелі тварин окремих груп.

Запровадження системи управління витратами з урахуванням їх поділу на три групи залежно від обсягу виробництва дає змогу обґрунтовано визначати результати застосування передових технологічних прийомів, наприклад, шляхом уточнення методики розрахунку беззбитковості, інших показників. Разом із тим потрібно здійснити низку заходів щодо поліпшення ведення обліку з метою підвищення достовірності даних, необхідних для заповнення звітності про результати діяльності сільськогосподарських підприємств.

Таким чином, управління витратами в сільськогосподарських підприємствах досить суттєво відрізняється від методики, яку використовують в інших галузях. Поділ витрат на три групи залежно від обсягу виробництва потребує застосування специфічної методики управління ними. Однак на практиці досить часто виникають труднощі при поділі витрат на постійні і змінні, що потребує подальших досліджень.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Тема курсової роботи є в край актуальною, оскільки в умовах посилення конкуренції в міру розвитку ринкових відносин і розвитком науково – технічного прогресу та вільних цін зросла роль обліку затрат на виробництво у калькулюванні собівартості продукції.

Правильно визначена собівартість сільськогосподарської продукції є тим показником, який дає найповнішу характеристику ефективності роботи підприємства.

Курсової робота написана на основі даних бухгалтерського обліку і звітності ФГ «Шанс», що знаходиться за адресою с. Кам'янка, Березнівський район, Рівненська область. У ході організації і ведення бухгалтерського обліку на ФГ «Шанс» бухгалтерська служба керується нормативними і законодавчими актами.

Фермерське господарство «Шанс» зареєстроване розпорядженням голови Березнівської райдержадміністрації № 273 від 30.05.2003 р. Форма власності приватна. Відповідно до установчих документів, засновником господарства Тарасюк Володимир Васильович.

Система бухгалтерського обліку в ФГ «Шанс» складається з таких основних частин: плану рахунків, первинних та зведених бухгалтерських документів, бухгалтерських реєстрів, де концентруються і групуються числові записи, що відображають зміни під впливом господарської діяльності; бухгалтерського балансу, що відображає стан господарських засобів (активів) і їх джерел, а також наявність, розміщення, склад і призначення цих засобів і джерел.

Облік засобів, виробничих процесів і результатів господарської діяльності здійснюється обліково-економічною службою та центральною бухгалтерією. Керівником облікової служби є головний бухгалтер. На даному підприємстві ведеться журнально-ордерна форма обліку. Підприємство самостійно визначає облікову політику. Вона затверджується керівництвом підприємства в наказі.

В I розділі роботи розглядаються теоретичні питання щодо здійснення обліку витрат і виходу продукції у сільському господарстві.

В II розділі роботи розглянуто методику управлінського та фінансового обліку витрат та виходу продукції основного виробництва тваринництва; організація обліку на підприємстві.

Витрати, які відносяться на собівартість продукції, визначаються в господарстві ФГ «Шанс» згідно «Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів», що затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.06 року № 1315. Для обліку витрат і виходу продукції рослинництва згідно робочого плану рахунків на підприємстві ФГ «Шанс» використовують рахунок 23 «Виробництво», субрахунок 232 «Тваринництво». Для зведеного обліку витрат і виходу продукції (робіт, послуг) з виробництва передбачено використовувати журнал-ордер № 5 В с.-г. по рахунку 232.

Таким чином, проведене в ході курсової роботи дослідження дозволили зробити наступні висновки та пропозиції::

- впроваджувати прогресивні технології виробництва;
- впроваджувати у виробництво кращі породи тварин, дотримуватись всіх вимог агротехніки і передових способів утримання тварин;
- зміцнювати кормову базу тваринництва, дотримуватись зоотехнічних вимог при складанні раціонів щодо збалансованості протеїном, мінеральними речовинами, іншими поживними компонентами;
- значні резерви зниження собівартості криються в суворому дотриманні режиму економії при використанні матеріально-грошових і засобів у процесі виробництва сільськогосподарської продукції. Істотного зниження собівартості продукції можна досягти завдяки вдосконаленню системи управління виробництвом та впровадженню наукової організації праці.

Усунення цих недоліків в роботі підприємства дасть змогу значно покращити фінансовий стан підприємства та підвищити його платоспроможність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананькина Е.В. Контроллинг как инструмент управления / В. Ананькина, С.В. Данилочкин, Н.Г. Данилочкина. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. -297 с.
2. Білоусова І. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності виробництва / І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит.-2005.-№ 4,5.
3. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / за ред. Проф.. Ф.Ф.Бутинця - Житомир: ЖІТІ, 2006. - 832 с.
4. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України : теорія і практика / А.М.Коваленко, А.Г. Харитонова, С.О.Мальшакова та ін.;за ред. А.М.Коваленко. – Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2009. – 736 с. ISBN 978-966-494-011-2
5. Бухгалтерський фінансовий облік. Конспект лекцій/ За ред. Ф.Ф. Бутинця. - Житомир: ЖІТІ, 2008. – 320 с.
6. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / За ред. М.Ф. Огійчука. - К.: Алерта, 2007. – 979 с.
7. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник / С.Ф.Голов. - К.: Лібра, 2003. - 704 с.
8. Гуренко Т.О., Дерев'янка С.І., Олійник С.О., Оцінка діяльності центрів доходів і витрат як основа методології підготовки управлінських рішень щодо їх збільшення [електронний ресурс]
9. Жук В.М. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник /За ред. Жука В.М. - К.: Видавництво ТОВ "Юр-Агро-Веста", 2007. - 368 с.
10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 - ХІУ від 16 липня 1999 р. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та

- організацій, затверджена наказом Мініфіну від 30.10.99 р. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 12.Ковальчук Т.М. Управлінський облік – інтегрована система інформації оперативного економічного аналізу і управління / Т.М. Ковальчук // Збірник доповідей міжнародної наукової конференції. – Житомир: ЖІТІ, 2000.
- 13.Лень В.С., Гавриленко В.В. Звітність підприємства: Підручник.- К.: Каравела, 2010.- 672 с.
- 14.Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 15.Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 21.02.2008 р. №73. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 16.Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132 // Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ “Ліга”. – 2001–2010;
- 17.Нападовська Л.В. Управлінський облік / Л.В. Нападовська. - К.: Книга, 2004. - 544 с.
- 18.Нашкерська Г.В. Фінансовий облік.- К.: Кондор, 2005.- 503 с.
- 19.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 20.Плиса В.Й., Плиса З.П. Бухгалтерський облік: навч. посібник.- К.: Каравела, 2010.- 480 с.

- 21.Податковий кодекс України від 02.12.10р. № 2755 – ІУ. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 22.Положення стандарти бухгалтерського обліку / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 23.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 24.Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / [За ред. Жука В.М.] – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.;
- 25.Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник.- К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009.- 624 с.
- 26.Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посібник.- К.: Знання, 2012.- 647 с.
- 27.Сук Л. Калькуляція в бухгалтерському обліку / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2003. - №4. - С.2-4.
- 28.Стуков С.А. Учет и контроль издержек производства на капиталистических предприятиях: Спецкурс / С.А. Стуков. – Калинин: КГУ, 1978. – 82 с.
- 29.Управленческий учет / [В. Палий, Р. Вандер Вил]. - М.: ИНФАРМА, 1997. - 490 с.
- 30.Управленческий учет: Учеб. пособие / А.Д. Шеремет.- М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. - 512 с.
- 31.Чабанова Н. В., Єфименко Т.І. Фінансовий облік: Підручник.- К.: ВЦ «Академія», 2007,- 704 с.
- 32.Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / За ред. М.Ф. Огійчука.- К.: Алеута, 2009.- 1056
- 33.Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств. – Навч.посібник. – К: ВД «Професіонал», 2006. – 656 с.

ДОДАТКИ